Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 173. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ЛИПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 173. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 5, 1952. VOL. LX.

Привіт 5. Конґресові Американських Українців!

ТРУМАН ЗАКЛИКАЄ ПІВДЕННІ СТЕЙТИ ПІДТРИМАТИ ДЕМОКРАТІВ

Гребля Булл Шолс, у стейті Арканзо. — През. Труман звернувся з закликом до виборців, щоб вони повернули вибори з 1952 р. на перемогу „поступових елементів" проти „назадницьких", додаючи окремий заклик до південних стейтів, щоб вони солідарно підтримали демократичних кандидатів. Усе це висловив Труман в промові з нагоди відкриття греблі Булл Шолс в горах Озарк, побудованої для контролі поводі і для розбудови водноелектричних станцій. Виголошуючи промову, президент раз-у-раз повертався до головного заклику і пригадував на нього в двох коротких промовах на залізничих пристанках Бейтсвіл і Нюпорт, повертавши до столиці.

Починаючи свою промову, Труман радив слухачам, щоб вони, як жителі південних стейтів, оглянулися довкруги себе й побачили, які важливі зміни для поправи життєвих відносин зайшли на Півдні впродовж останніх двадцяти років завдяки засаді Нового Розподілу й Справедливого Розподілу. „Ви пам'ятаєте, що було на Півдні в роках 1930тих. Ви бачили відсталі фарми і підупадаючі підприємства та банкротуючі банки. Ви бачили, як сирівці з ваших фармів і лісів ішли на переробку в інші околиці. А яка різниця тепер! Новий Розподіл і Справедливий Розподіл зробили багато добра для цієї країни, одначе я думаю, що вони зробили для Півдня більше ніж для якої іншої околиці. Я знаю, що вони зробили для Півдня більше ніж який небудь інший уряд в цілій історії країни". Пригадуючи на це, президент твердив дальше, що добробут Півдня злучений з Демократичною партією. „Якщо ви хочете все те викинути крізь вікно і піти за фальшивими богами, це ваше діло і я не можу вас спинити, одначе застановіться наперед над тим". — Промову в Булл Шолс виголосив президент серед дощу до 2,500 осіб, одначе на залізничім перестанку в Бейтсвіл, Арк., було кілька тисяч осіб. Спостерігачі твердять, що промова мала на меті направити зв'язки Демократичної адміністрації з білим населенням південних стейтів, які стали холодними внаслідок пригадування Трумана про необхідність повної рівноправности білих людей з чорними в тих стейтах.

Сесія Конґресу кінчиться в суботу

Вашингтон. — Передбачене закінчення нарад обидвох конґресових палат на суботу здійсниться, бо в тому напрямі йде завзята праця обидвох палат і їх комісій. Щойно після виїзду на вакації можна буде ствердити, які важливі закони ухвалено, а які стримано. Досі відомо, що законопроєкт Селлера з вимогою допустити 300,000 втікачів з-поза Залізної Заслони як іміґрантів до ЗДА, відложено на неозначений час. За те Сенат зніс додаткову постанову до бюджетового закону, щоб не призначувати фондів на висилку президентом посла до Ватикану. Ухвалено й передано до підпису президентові законопроєкт про безпеченство шахт. Так само ухвалено законопроєкт про так звану „справедливу торгівлю", дальше біл про позичку американських підводних суден для Голяндії і біл про збільшення позичок на побудову домів.

Змагання за голоси нюйоркської делеґації

Ню Йорк. — За твердженням б. республіканця Гемілтона Фиша, нюйоркські прихильники Тефта задумують поборювати нюйоркську делеґацію, та „унешкідливити" ґубернатора Дюї, що очолює нюйоркську республіканську делеґацію, яка складається з дев'ятдесяти шести осіб. За твердженням цього інформатора, прихильники Тефта мають намір уневажнити вибори, що дали керівництво прихильникам ген. Айзенгавера. За припущеннями інших компетентних осіб у складі теперішньої делеґації з нюйоркського стейту, знаходиться лише два делеґати, прихильні кандидатурі сен. Тефта.

КОНҐРЕСОВА КОМІСІЯ ОБВИНУВАЧУЄ НКВД В КАТИНСЬКІЙ МАСАКРІ

Вашингтон. — Спеціяльна комісія Палати Репрезентантів оголосила урядово, що, на підставі її слідства, вона прийшла до висновку, що масакру тисячів польських офіцерів в Катинському лісі виконала совєтська тайна поліція, відома як НКВД (Народний Комісаріят Внутрішніх Діл) не пізніше як весною 1940 р. Комісія, складена з чотирьох демократів і трьох республіканців під головством конґресмена Рей Дж. Малдена з Індіяни, прийшла до цього заключення одноголосно, провіривши різні докази й спостереження під час слідства, що почалося минулого вересня. Звіт комісії опертий на свідченні 81 свідків, переслуханих у Вашингтоні, в Шікаґо, в Лондоні, Франкфурті, Берліні і Неаполі і на 183 документах. Яких 100 записанених зізнань прийшли від осіб, що не могли явитися перед комісією особисто. Совєтська амбасада запрошена сказати своє слово в цій справі, відмовилася це зробити, заявляючи, що таке запрошення саме собою образа.

Комісія твердить, що відкопано з могил 4,143 тіл небіжчиків і що вони належали до польських офіцерів та інтелектуалів, які були інтерновані в таборі коло Козельська в часі наїзду Совєтів на Східню Польщу в 1939 р. Коло 10,000 інших офіцерів в таборах в Старобільську коло Харкова і в Осташкові коло Калініна. Комісія вийшла з такими рекомендаціями: 1. щоб президент Труман переслав вислід цього слідства американській делеґації Об'єднаних Націй з дорученням передати його Ґенеральній Асамблеї; 2. щоб ОН передали цю справу до вирішення Міжнародному Судові Справедливости в Гаазі з обвинуваченням, що Совєти поламали всі засади, признані цивілізованими народами; 3. щоб Труман постарався за міжнародне слідство в цій справі.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ОКРЕМИМ ПОСЛАННЯМ ПРИВІТАЄ П'ЯТИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

СЕКРЕТАР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ОСКАР Л. ЧЕПМЕН, ЗАКОНОДАВЧИЙ АСИСТЕНТ ПРЕЗИДЕНТА ДЖОЗЕФ С. ФІНІ, ГОЛОВА АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ РОСІЇ АДМІРАЛ АЛЕН Г. КІРК, КОЛИШНІЙ ШЕФ АТОМОВОГО „МЕНГЕТТЕН ПРОДЖЕКТ" ГЕН. ЛЕСЛІ Р. ГРОВС, КОМІШЕНЕР ЕДВАРД О'КОННОР, ПРОФЕСОР ДЖЕЙМС БИРНГЕМ, ЗАСТ. ГОЛОВИ КРАЄВОГО КОМІТЕТУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ, П-ні ІНДІЯ ЕДВАРДС ТА СЕНАТОРИ І КОНҐРЕСМЕНИ ВИСТУПЛЯТЬ З ПРОМОВАМИ НА КОНҐРЕСІ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

КОНҐРЕС ЗАПОВІДАЄТЬСЯ ЯК ІМПОЗАНТНА МАНІФЕСТАЦІЯ В ОБОРОНІ ПРАВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА САМОСТІЙНЕ ДЕРЖАВНЕ ЖИТТЯ.

Ню Йорк, четвер 3-го липня. — Завтра, дня 4-го липня, в якому 178 років тому проголошено історичну Американську Декларацію Незалежности, тут почнеться довго і дбайливо підготовлюваний П'ятий Конґрес Американських Українців, що заповідається як імпозантна американсько-українська маніфестація в користь визволення України. З поінформованих джерел довідуємося, що цьому Конґресові надіслав своє привітальне послання Президент Труман та що це послання відчитає під час Конґресу леґіслятивний асистент Президента, п. Джосеф С. Фіні. З окремими промовами виступлять на Конґресі такі достойні американські представники, як секретар внутрішніх справ Оскар Л. Чепмен, колишній шеф відомого атомового „Менгеттен Проджект" ґенерал Леслі Р. Гровс, голова Американського Комітету Визволення Народів Росії адмірал Ален Кірк, член урядової Д. П. Комісії Едвард О'Коннор, проф. Джеймс Бирнгем, заступника голови Красвого Комітету Демократичної Партії, п-ні Індія Едвардс, як теж поодинокі сенатори і Конґресмени.

Конґрес відкриють коротким привітанням голова проф. Лев Добрянський і заст. голови Дмитро Галичин.

Основні звіти з праці УККомітету здаватимуть: проф. Лев Добрянський, Дмитро Галичин, Осип Лисоґір, адв. Степан Ярема та — з видавничої і публіцистичної діяльности — проф. Микола Чубатий і ред. Вол. Душник.

Конґрес триватиме три дні: п'ятницю, суботу і неділю. Реєстрація делеґатів починається вже сьогодні, в четвер, о год. 4-тій попол. в готелю Статлер, де відбуватиметься Конґрес. О год. 5-тій пополудні відбудеться окрема пресова конференція. Перший день нарад в п'ятницю буде в цілости зайнятий формальностями та звітами і дискусією над звітами, як теж статутовими змінами. Цього самого дня ввечорі відбудеться величавий концерт з різноманітною програмою та з участю видатних артистичних сил. Напівгодини перед концертом світової слави наш скульптор Олександер Архипенко виголосить доповідь про „Творчість". Після першої частини концерту відбудеться врочиста промоція на доктора „гоноріс кавза" Українського Вільного Університету чотирьох видатних громадян, за їхні заслуги в користь української справи.

Другого дня нарад відбудуться доповіді та дискусія над ними, звіти комісій та вибір нового Конґресового Комітету. Ввечорі — спільна вечеря-бенкет. В третьому дні нарад — знову звідомлення комісій та дискусія над ними, ухвалення резолюцій та кінцевих рішень.

Виступ адм. Кірка на Конґресі Українців притягає американську увагу

Ню Йорк. — Місцеві американські і чужомовні газети, друкуючи повідомлення про П'ятий Конґрес Американських Українців звертають окрему увагу на виступ на ньому високих американських представників. Ню Йорк Таймс, який подав коротке повідомлення про Конґрес вже в дні 2-го липня, у виданні з 3-го липня надрукував під великим наголовком на 7-мій сторінці довше повідомлення свого співробітника Гері Шворца, звертаючи окрему увагу на заповіджений виступ адм. Алена Кірка. Під заголовком: „Кірк промовлятиме на українському зібранні", автор інформації пише: „Першим більшим натяком, що українські екзильні організації можуть злучитися з іншими екзильними групами для спільної боротьби проти сталінського режиму виявилось вчора повідомлення, що адмірал Ален Г. Кірк, колишній амбасадор Злучених Держав до Москви, був запрошений як один з головних промовців в суботу ввечорі на П'ятому Конґресі Американських Українців. Американський Комітет Українського Похождення в готелю Статлер. Як голова Американського Комітету для Визволення Народів Росії, адмірал Кірк вже від початку цього року намагався перемовити українські групи працювати разом з велико-російськими, грузинами та іншими групами совєтських вигнанців.

Його зусилля розбилися на бажаннях важливих українських груп, щоб всі зусилля базувались на гарантії підтримки незалежної України в майбутньому. Поінформовані джерела повідомили, що запрошення адмірала Кірка промовляти перед групою, яка раніше вважалася ворожою до його зусиль, відзеркалює збільшення, хоча в жадному разі не повну апробату становища Американського Комітету проти перешкоджання майбутньої долі совєтських меншинних районів. Український Конґресовий Комітет Америки, який влаштовує наради впродовж кінця цього тижня від завтра до неділі, запевняє, що він репрезентує 1,500,000 американців українського походження. — Вчора повідомлено, що лідери різних українських організацій конферували в останньому з адміралом Кірком. Українські кола повідомляють, що між лідерами американських українців були серйозні дебати відносно того, чи не було б вказано для декого з тих лідерів відвідати Европу в намаганні перемовити Українську Національну Раду та інші екзильні групи до співпраці з організацією адмірала Кірка. Два тижні тому повідомлено, що Американський Комітет добився згоди між десятьма російськими і не-російськими екзильними групами на „Радіо Визволення", 10,000 ватової радіовисильні, яка будується біля Мюнхену, для радіопересилань до Совєтського Союзу російською, українською та іншими мовами."

Стільки в Н. Й. Таймсі. — Можна сподіватися, що такі і подібні проблеми будуть обговорені та вияснені під час самого Конґресу.

„БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ" ЗАКЛИКАЄ „ГОЛОС КАНАДИ" УКРАЇНЦІВ

ПОСОЛ ІВАН ДІКУР ЗАПОЧАТКУВАВ УКРАЇНСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ КАНАДИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАСЛОНУ

Оттава, Канада. — „Борітеся — поборете!" — пролунало в дні 1-го липня 1952 р. чистою українською мовою через канадійські урядові радіовисильні в програмі „Голосу Канади", призначеній для українського народу за залізною заслоною. Приготовлювані вже від деякого часу українські програми „Г. Канади" передав через радіостепу Канадійської Радіонадавчої Корпорації (СБС) посол до парляменту Іван Дікур. Після короткого попередження, що „це говорить з Канади до України Іван Дікур", цей достойний представник канадійських українців в канадійському парляменті говорив:

„Мені як депутатові українського роду до парляменту Канади припала честь передати глибокий та сердечний привіт від вільної Канади до наших братів в Україні. Говорю до Вас з нагоди події історичного значення. Сьогодні уряд Канади відкрив українській відділ при радіостанції „Голосу Канади" в Монтреалі. Від тепер, через „Голос Канади", Ви будете постійно чути як суспільство цього демократичного та вільного краю відноситься до Вашої долі під гнітом Москви та Політбюра.

В Канаді тепер живе около пів мільйона канадійських громадян українського роду. Багато з них прибули сюди внаслідок культурних та політичних утисків, і економічного визиску з боку імперіялістичних, колись царської а тепер большевицької Росії.

Ми, українці Канади, хоч роджені та виховані за океаном, ніколи не забуваємо про Вас — наших братів і сестер на рідних землях наших предків.

Користаючи з повної політичної та особистої волі, ми болієм Вашою неволею. Ми свято переконані, що прийде час коли і в Україні запанує свобода яку ми знайшли в Канаді. При цім я хочу запевнити Вас, що не тільки українці Канади, але ціле суспільство Канади, пильно цікавиться Вашою долею.

Всі намагання імперіялістичної Росії, царської чи большевицької, трактувати українську справу як внутрішню проблему Росії, не вдалися.

Світ знає, що змаганням і жертвами українського народу було осягнено Українську Соборну Державу від 1917-20 року!

Світ знає, що за українську національну культуру та державність згинули Академік Єфремов та його група вчених, як і також історик Грушевський, Хвильовий, Скрипник, і тисячі українських провідних людей — та мільйони селян і робітників!

Світ знає, що Україна є жорстоко уярмлена, але і знає, що вона бореться за волю, і що вона має людське, законне та Боже право на повну свободу.

Ви мусите знати, що вільний світ поза мурами московсько-большевицької тюрми народів знає і співчуває Вашій тяжкій неволі та визнає слушність Вашої боротьби.

А ми з Канади від себе кажемо словами Тараса Шевченка:

„БОРІТЕСЯ, ПОБОРЕТЕ!"

На змаганнях в лоні Республіканської партії в Шікаґо досі перемагає Тефт

Шікаґо. — На передконвенційній нараді щодо контролі запротестованих делеґацій з кількох стейтів, сен. Тефт отримав першу виразну перемогу, коли участь у конвенції признано сімнадцятичленній делеґації з стейту Джорджії прихильній Тефтові. Голосування над цією справою в Красвім Національнім Республіканськім Комітеті виявило, що за допущення делеґатів з Джорджії висловилось 62 голоси проти 39. Таким чином стверджено досі наявність 35 делеґатів, прихильників Тефта й одного, прихильника Айзенгавера. Одначе керівники кампанії за Айзенгавера, сен. Генрі Кабот Лодж молодший, висловився на пресовій конференції, що рішення щодо делеґації з Джорджії його не бентежить, бо воно не показне й не рішальне. Зокрема він вказав на те, що вибори противитимуться вибраній „протефтівської" Волтера Галлапана з Вест Вірджінії, як часового предсідника конвенції. Сенатор Лодж осудив тактику, що була перед тим вжита в Тексасі та інших південних стейтах, а тепер щодо Джорджії, яка викликала гостру виміну думок між прихильниками обох кандидатів на номінацію.

Ген. Айзенгавер переходить до наступу

Шікаґо. — У розмові з представниками преси, керівник проайзенгаверської акції, сен. Г. К. Лодж заявив, що його кандидат, по повороті з подорожі до Денверу, розпочне боротьбу за голоси делеґатів на недільному прийняттю в бальовій залі готелю „Палмер Гауз". На це прийняття запрошені всі делеґати з їхніми дружинами. Прихильники Айзенгавера намагаються ще повернутися до розгляду виборів в Тексасі й висловлюються оптимістично щодо можливостей здобуття необхідного числа прихильників. Велику увагу прикладається зокрема позиції нюйоркського ґубернатора Дюї, що прибув до Шікаґо і на питання чи він заявляється за кандидатурою ген. Айзенгавера відповів, що він „про це не був питаний". Одначе він висловився осудливо щодо акції у виборах тексаського ґубернатора й вказав на твердження, що заіснувало в тім стейті.

Ачесона сердешно вітають в Бразилії

Ріо де Жанейро. — Секретар стейту Злучених Держав, Дін Ачесон, приїхав літаком 2 липня на урядові відвідини Бразилії, з викликаний його відвідинами ентузіязм серед загальної публіки вказує на приязнь Бразилії до Північно-Американського сусіда. Ачесон перебуде в Ріо до понеділка, а потім поїде до Сан Павльо на один день, заки пуститься з поворотом додому. Ачесон вступив до Ріо, повертаючи з подорожі до Австралії. Йому на зустріч вийшов до літунського майдану міністер закордонних справ Фонтура, міністер фінансів Аюасіо Ляфер, і його ген. штабу ґенерал Петро Аурельо де Монтейро. Ачесон негайно після прибуття виголосив крізь радіо промову, заявляючи свою радість з даної йому нагоди для тіснішого закріплення дружніх відносин, які існують між Бразилією й Злученими Державами.

БОЛЬШЕВИКИ СХОПИЛИ ТРЬОХ АМЕРИКАНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ В БЕРЛІНІ

Берлін. — Комуністична поліція в Східному Берліні схопила вчора під загрозою зброї трьох американських католицьких священиків та одну німку, що була їхньою провідницею по місті. Їх схоплено правдоподібно тоді, як вони переступили кордон східного сектору. На негайну інтервенцію американських властей, щоб звільнити схоплених, совєтська головна квартира відповіла, що їй „нічого не відомо" про це схоплення. З американського боку повідомлено, що священики, в супроводі секретарки допомогової Католицької Конференції в Західному Берліні, виїхали автом до зонального кордону в тому місті. В деякому віддаленні від кордону по совєтському боці комуністична поліція побудувала барикади і священики, зрозумівши — правдоподібно, що кордон є на місці барикадів, заїхали кілька ярдів поза кордон та почали фотографувати ті барикади. Всі три священики походять з Шікаґовської дієцезії та мають слов'янські імена: о. Бронислав Соколовскі, о. Джордж Ґорскі ю. Мартин Боровчик. Досі звичайно так траплялося, що всіх американців, схоплених після переступлення кордону в Берліні, большевики звільняли після двох-трьох днів. Проте в цьому випадку в місцевих американських колах висловлюють стурбування, бо всі три священики були зв'язані з допомоговою аґенцією, проти якої комуністи ведуть сильну пропаганду, заявляючи її „підривну активність" в Східній Німеччині. Минулого тижня комуно-німецька поліція була схопила в подібний спосіб двох британських вояків поза службою, але за два дні їх звільнено з в'язниці. Ця акція схоплювання людей чи не тільки після того, як вони припадково переступили кордон зонального кордону, але часто і з аліянтської території, — ведеться в рямках комуністичної лихорадки проти „шпигунів" та інших „підривних елементів", яких вони добачують в кожній вільній людині.

Аліянти в Кореї очікують комуністичної відповіді

Токіо. — Звичайні наради аліянтських і комуністичних представників на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї вчора не відбулися, бо комуністи самі запропонували одноденну перерву в нарадах після того, як аліянтська делеґація видвигнула нову можливість розв'язки „мертвої точки" щодо репатріяції полонених. Аліянти, підкреслюючи, що вони не відступлять від свого принципу добровільної репатріяції полонених, намагаються створити обставини, яка дозволила б „вийти з лицем" теж комуністам, які домагаються примусової репатріяції всіх полонених. В комуністичній резолюції в тій справі сказано, що кожна сторона повинна репатріювати всіх полонених, які будуть на списку в день підписання перемир'я. Аліянтські представники в останніх нарадах погодилися прийняти цю комуністичну резолюцію, але під умовою, — що вони виготовлять і комуністи приймуть новий список полонених. На цьому списку аліянти помістили б тільки тих полонених, які самі добровільно зголосились до повороту до своїх комуністичних країн і це дало б можливість соломонової розв'язки для тої проблеми, яка вже від кількох місяців зупиняє всякий проґрес на переговорах. Аліянти сподіваються, що на сьогоднішніх нарадах червоні вже матимуть готову відповідь на цю пропозицію.

„Буря" в британському парляменті в справі звіту Александра

Лондон. — В британській Палаті Громад прийшло вчора до справжньої „бурі" у зв'язку з приватними висдупами і звітом в парляменті міністра оборони філд маршала Александра після його відвідин в Кореї та на Далекому Сході. В приватному клюбі міністер мав заявити, що він був „більше задоволений", коли б аліянти мали більші резерви в Кореї, але цього твердження він не включив до свого звіту в парляменті, вважаючи цю справу „військовою таємницею". З цього приводу лейбуристські члени в парляменті счинили „бурю", а їхній провідник, колишній прем'єр Атлі заявив, що він вважає обидою парляменту, якщо міністер виявляє більше приватно, ніж він вважає за відповідне виявити парляментові. Прем'єр Черчил намагався виправдати і оборонити свого міністра.

Швайцарські годинникарі проти підвищення мита в ЗДА

Женева. — В Швайцарії велике занепокоєння тим, що ЗДА задумують підвищити ввозові тарифи від швайцарських годинників. Швайцарія вивозить 95% годинників, а з того одну третину продається на годинники в ЗДА. Швайцарський Союз Годинникарів ухвалив резолюцію, якою взиває уряд, щоб усіма можливими засобами боронив інтереси країни і не допустив до підвищення мита на годинники в ЗДА.

СІРРІ ПАША ЗОРГАНІЗУВАВ НОВИЙ УРЯД ЄГИПТУ

Каїро. — Закінчилася кількаденна міністерська криза в Єгипті і новий прем'єр Сіррі Паша предложив королеві до затвердження листу нового кабінету, що складається, як і попередній кабінет, з незалежних політиків. Король затвердив новий кабінет, а новий прем'єр проголосив свою політичну лінію в окремому листі. Прем'єр Сіррі Паша буде змагати до того, щоб заспокоїти національні аспірації єгипетського народу, а саме старатися буде, щоб англійці забрали свої залоги з Суезького Каналу, та щоб Судан був під пануванням єгипетської корони. Новий прем'єр зазначив також, що він буде триматися конституції та буде урядувати на демократичній основі. Парлямент розв'язали в Єгипті ще 24 березня ц. р., і тому він заявив, що і новий прем'єр думає про переведення нових виборів у жовтні цього року, як це хотів робити і його попередник.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиrі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ПРАВДУ І ВОЛЮ

Як тільки українська спільнота в Америці почала прибирати організаційні форми, видавати свої газети та скликати народні зібрання, одною з набільших її турбот була журба за долю Рідного Краю. Той Рідний Край це були українські землі, від Лемківщини аж до Кубані, а також і ті (як це можна вичитати на першій сторінці першого числа „Свободи" з вересня 1893), що мучаться за українську справу по тюрмах, на далекому Сибірі, чи деінде.

Українська правда в тюрмі, писали американські українці майже 60 років тому, шукаючи способу, як цю правду поширити в світі, а в першу чергу в Америці. Звідси теж і довголітня завзята боротьба з москофільством у свому власному нутрі, яке було теж перешкодою в консолідації на національно-політичному полі та в організуванні матеріяльної й політичної допомоги своїм рідним в Европі. Та щойно перша світова війна дала нагоду повести ширшу політичну акцію в обороні України. Ця акція розгорнулась на ще більші розміри з постанням Української Держави та з прибуттям до ЗДА українських дипломатичних місій. Та ж навіть українські пашпорти в Вашингтоні видавано аж до 15 березня 1923 року, себто до рішення Ради Амбасадорів у справі Галичини! В тому часі влаштовувано по великих містах українські маніфестаційні віча та походи з протестом проти розчетвертовання України, а в першу чергу проти Москви і Варшави, як найбільших загарбників українських земель. Акція ця обіймала теж делеґації та протести, висилані до вашингтонського уряду, як теж видавану англійською мовою інформацію про українські визвольні змагання. Цю акцію продовжувало впродовж 18 років Об'єднання Українських Організацій в Америці, поки не перебрав її створений в 1940 році Український Конґресовий Комітет.

Праця американських українців для Рідного Краю зродилась з чистої любови до народу, з якого вони вийшли і з глибокого відчуття трагедії України, а також з віри, що коли б американський нарід почув дійсну правду про причини цеї трагедії, він став би по боці правди і волі, себто по стороні українського народу та його змагань.

П'ятий Конґрес Американських Українців не скаже нічого нового, коли мова про самостійність і соборність України, як вони оформлені державними актами з 1918 і 1919 років, а на які американські українці завжди покликались. Цей Конґрес може тільки щераз ствердити, яку величезну кривду заподіяли демократичні потуги по першій світовій війні українському народові, не даючи йому ніякої допомоги, хоч він тоді єдиний вів боротьбу з московсько-комуністичною аґресією, жертвою якої впала вкінці й відроджена українська, демократична держава. П'ятий Конґрес може вказати тепер на жахливі міжнародні наслідки цього нерозумного й несправедливого поступку демократій. Бо в 1918 і 1919 роках ніхто не слухав голосу розпуки Української Народної Республіки, яка вказувала світові на катастрофу, яка її жде, коли знеможений у війні з Совєтською Росією український нарід заломиться, а Україна опиниться під чужою окупацією і комуністичною диктатурою. Але сьогодні гірка доля України стрінула вже багато країн, донедавна вільних. Правди і волі шукає сьогодні вже не тільки український нарід, бо поневолених Москвою народів є тепер значно більше, ніж в 1918 і 1919 роках. До того ведена Кремлем протиамериканська пропаґанда отвирає вже очі навіть найбільш засліпленим американським совєтофілам. Тим самим є тепер небувала досі в Америці нагода голосити правду і волю України.

В таких змінених обставинах радитиме П'ятий Конґрес Американських Українців. Віримо, що він вив'яжеться зі своїх завдань та буде речником ідеалів волі й демократії, якими жила і далі живе також і поневолена Українська Нація, змагаюча до визволення і державної незалежности.

КОНҐРЕСИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Кожночасний Конґрес американських українців це велика подія в нашому громадському житті, що приковує увагу не тільки самої нашої американсько - української спільноти, але й українців в цілому світі. Що більше, такому Конґресові віддають відповідну увагу й публічна опінія та уряди Злучених Держав, як теж інших країн. Окреме значення матиме цей П'ятий Конґрес, найбільший з усіх дотеперішніх та, можливо, найважливіший з уваги на його характер та на українські, американські і міжнародні обставини. Для правильної оцінки цього Конґресу та підходу до нього, буде корисно бодай загально познайомитись з перебігом і характером попередніх чотирьох Конґресів. В тій цілі подаємо загальні інформації про них.

Об'єднання Українських Організацій ЗДА

Перший Конґрес Американських Українців, на якому створено Український Конґресовий Комітет як центральну репрезентацію понад мільйонової групи американських громадян українського роду, відбувся в травні 1940-го року у Вашингтоні та з метою „підтримки мирових зусиль Америки і визвольних змагань України". Проте, це не значить, що американські українці раніше не мали своєї центральної репрезентації. Її функції виконувало від 1922 до 1940 року Об'єднання Українських Організацій Злучених Держав, що в тому часі відбуло своїх вісім конґресів та під кожним оглядом виконувало завдання американсько-української централі. Проте, 1-го вересня 1939-го року Німеччина розпочала війну з Польщею, що було початком другої світової війни, отже зайшла велика подія та назрівали нові, ще більшої ваги. Це викликало серед американських українців бажання відбути в такому важливому моменті наради представників всієї американсько-української спільноти, бо можна було передбачувати, що раніше або пізніше у війну буде втягнена теж Америка. Тому то на восьмому конґресі Об'єднання, який відбувся 2-го грудня 1939 р. в Ню Йорку, рішено скликати „Всеукраїнський Національний Конґрес" для створення „Верховного Репрезентативного Проводу Американських Українців". Негайно після того проголошено заклик до американських українців, в якому м. і. сказано:

„Наблизився той час, коли знову рішатиметься доля України, себто тої землі, з якою ми зв'язані кров'ю і духом. В цій важливій хвилині ми, що є під опікою Зоряного Американського Прапору, хочемо дати нову допомогу Українському Тризубові. Хочемо допомогти тим, які несуть українському народові волю а Україні такий суспільний устрій, який забезпечив би кожній одиниці працю, охорону перед визиском, розвиток індивідуальних сил та право по своєму думати, говорити чи писати і порядкувати своїм життям"...

Цим закликом проголошено теж Всеукраїнський Національний Конґрес, що мав відбутись в Ню Йорку в днях 16 і 17 березня.

Підготовчий Український Конґресовий Комітет

Делеґати восьмого конґресу „Об'єднання" заявились „маніфестаційно, щоб піти до спільної справи з усіми українськими національними організаціями, громадами і парафіями та всіми українцями доброї волі, що є за один спільний фронт оборони України". Для тої мети створено т. зв. Координаційний Комітет Всеукраїнського Національного Конґресу, завданням якого було переговорити з усіми українськими національними установами, що ставили б окремі свої передумови щодо своєї участи в Конґресі.

Після різних нарад та конференцій „Об'єднання" рішило відступити від проголошення і підготовки Конґресу, бо тимчасом Виконавчі Комітети чотирьох головних запомогових організацій: Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, „Провидіння" і „Народної Помочі" дійшли до порозуміння в справі одного конґресу та створили для цієї мети з-поміж себе Український Конґресовий Комітет, що складався з 20 осіб, по 5 з кожної організації. До нього входили: Від УНСоюзу: М. Мурашко, Г. Герман, Марія Малєвич, Д. Галичин, Р. Слободян і д-р Л. Мишуга; від УРСоюзу: М. Січинський, В. Левицький, С. Корпан, Т. Миник, П. Дучак, Я. Чиж; від „Провидіння": о. В. Лотович, А. Цурковський, Т. Чемериз, І. Борисевич, В. Лотоцький; від „Народної Помочі": М. Марків, І. Сорока, В. Шабатура, М. Хандога. Головою Комітету обрано М. Мурашка, а до співпраці з ним створено ще окрему Конґресову Раду. **Цей Комітет, після дальших нарад з представниками інших організацій, проголосив Перший Конґрес Американських Українців на 24-го травня 1940 р. в місті Вашинґтоні та з метою „заманіфестувати перед широким світом право українського народу на вільний державний розвиток, нарівні з іншими народами Европи, та наладнати дальшу співпрацю місцевих українських організацій на допомогу державним змаганням до Самостійної, Соборної і Народоправної України".** Участь в Конґресі могли брати всі ті українські національні організації, що погоджувались з проголошеною плятформою Конґресу, в якій м. ін. було сказано:

„Війна в Европі накладає на українську іміграцію за океаном обов'язок піднести перед світом голос в обороні прав українського народу на власну державу. Ми одні маємо змогу вільно сказати, що український народ поневолений та що він домагається для себе того самого права на самовизначення, яке признане іншим народам...

„Російський імперіялізм в новій формі большевизму та польська шляхетчина в одежі польського націоналізму занадто ясно виявили свою непримиренність до українських державних змагань, щоб хто з українців міг мати сумнів щодо небезпеки, яка грозить Україні з їхнього боку...

„Не менш грізна небезпека на шляху до української державности виявилась з боку німецького націзму... Націстичну Німеччину інтересує Україна тільки як предмет економічного визиску і колонізації для пануючої німецької раси, або як предмет торгу з іншими державами...

„Ми рішучо і беззастережно відкидаємо ідеї, на яких оснований не тільки большевизм, але й фашизм та націзм, як не-українські, незгідні з найліпшими українськими традиціями, шкідливі для поступу українського народу та ворожі для свободи думки і совісти... Український народ впродовж цілої своєї історії жив і розвивався демократичним шляхом... Так само і тепер тільки організовані українські народні сили можуть дати тривку основу для самостійности, соборности і народоправности України".

Як бачимо, ця перша плятформа Першого Конґресу Американських Українців в нічому не змінилася ані не втратила своєї актуальности теж і сьогодні і її з рукою на серці міг би повторити теж П'ятий Конґрес.

Перший Конґрес

Перший Конґрес Американських Українців, що відбувся у Вашинґтоні 24-го травня 1940 р., був величавою маніфестацією. В ньому взяло участь 805 делеґатів із 168 місцевостей, що репрезентували коло 2,000 різних центральних і місцевих організацій.

Конґрес започаткував молитвою о. Володимир Лотович, заявляючи: **„Сьогодні радитимемо над тим, яку нам звідсіль допомогу дати визвольній боротьбі українського народу. Тому звернімося в першу чергу за допомогою до Найсправедливішого і Найпевнішого Джерела, до Всевишнього, тією молитвою, що її навчив нас сам Бог-Син: Отче наш..."** Голова Комітету, сьогодні вже покійний Микола Мурашко, відкриваючи наради Конґресу, пригадав, що „на нас спадає святий обов'язок вже тепер звернути увагу американського народу і нашого уряду на те, що в інтересі тривкого світового миру вони повинні підтримати справедливі домагання українського народу на свою незалежну, народоправну державу".

Між промовцями на тому незабутньому Конґресі виступали: сенатор Джеймс Дж. Дейвис, сенатор Джозеф Гоффі, конґресмен Патрик Дж. Боленд, сенатор Френсіс Т. Малоні, конґресмен Геролд Фланері, конґресмен Френсіс Волтер, конґресмен А. Дж. Сабат, конґресменка Каролина О'Дей та інші представники американського Конґресу і уряду. З українців виступали з доповідями: І. М. Киселиця, п-ні Марія С. Гамбаль, ред. С. Шумейко, д-р Л. Мишуга, проф. В. Тимошенко, Д. Галичин та М. Січинський. З цеї нагоди відбулося теж „Свято Української Пісні" з виступом хору О. Кошиця. У висліді Конґресу вислано до уряду ЗДА відповідний меморіял в справі визволення України.

Затверджений Конґресом Український Конґресовий Комітет розгорнув після Конґресу свою репрезентативну діяльність, скеровуючи її головно на інтервенції у Вашинґтоні в справах України. А коли дня 7-го грудня 1941 р. Японія в підступний спосіб напала на Америку, а 11-го грудня т. р. об'явили війну Америці інші держави осі, УККомітет вислав теграму до президента Рузвелта із запевненням всецілої підтримки уряду в його оборонних зусиллях та віри в нашу кінцеву перемогу.

Реорганізація першого УККомітету

У зв'язку з війною та союзом ЗДА з Совєтським Союзом, відразу піднесла голову місцева комуністична п'ята колона та почала страшну кампанію наклепів на українців. Тимчасом, з УККомітету відійшли представники Українського Робітничого Союзу Мирослав Січиський, д-р Володимир Левицький та Ярослав Чиж, а на їх місце вступили від тої організації: Петро Дучак, Методій Бадан, Михайло Дорош, Степан Корпан і Теодор Миник. На чергових нарадах в справі УККомітету представники Робітничого Союзу стали на становищі представників інших організацій, щоб УККомітет не розв'язувати, а тільки переорганізувати, проте вже 25-го жовтня 1941-го року Виконавчий Комітет Українського Робітничого Союзу проголосив заяву про своє виступлення з УККомітету, вияснюючи це тим, що він **„не має ніякої можливости стежити за українськими політиками в Америці" та „перевірювати їх знання політичних справ і людей та контролювати їх відповідальність".** Це зроблено без порозуміння з іншими організаціями, які творили УККомітет. В наступному році тактично відкликали своїх представників з УКК теж УНСоюз і Провидіння. Українська гармонія і співпраця була порушена в найтяжчі часи.

Щойно в 1943 році створено в Дітройті Ініціятивний Комітет Американських Українців, що, бажаючи оживити народну працю, розпочав акцію в справі нового з'їзду представників центральних і місцевих громадських установ, та заповів цей з'їзд на 2 і 3 жовтня 1943. Тимчасом, 18-го вересня т. р. Українська Народна Поміч, яка не виступила з УКК, скликала до Филаделфії наради в справі реорганізації УККомітету. В тих нарадах взяли участь теж представники дітройтського Ініціятивного Комітету, як теж представники інших українських організацій. У висліді рішено одноголосно переорганізувати УККомітет, задержуючи його давню назву та плятформу, **ухвалену на Першому Конґресі у Вашинґтоні в 1940 р. Тоді теж обрано нову управу УККомітету, до якої увійшли:** С. Шумейко — голова, Іван Панчук, В. Шабатура і д-р Галан — заступники голови, Марсел Ваґнер і Богдан Катамай — секретарі, Дмитро Галичин — касир, Д. Капітула, М. Дуткевич та Олена Штогрин — контрольори і Ю. Баранець, В. Волчанський, І. Гарматюк, Й. Гурський, майор М. Дармограй, М. Довгань, Т. Каськів, д-р Л. Мишуга, Клявдія Олесницька, М. Петришин, адв. Р. Смук, Анна Середа, М. Усик, М. Хандога, А. Цурковський, д-р М. Чубатий, Г. Шабатура, Д. Шмаґала — члени.

Зреорганізований УКК проголосив відповідний заклик до американських українців та знову повів широку репрезентаційну акцію, зосереджуючи її на інтервенціях у Вашинґтоні в справах визволення України. Рівночасно пороблено заходи для скликання Другого Конґресу Американських Українців.

(Закінчення на стор. 3-тій)

Віктор Приходько

Справа української культури

(З нагоди П'ятого Українського Конґресу)

Питання української культури належить у нас, українців, до питань, як то кажуть, дуже „оклепаних". Хто з нас не займається справами культури? Яке товариство не має культурно-освітнього відділу? Яка організація не провадить культурної праці?

А, тим часом, не зважаючи на це все, справа української культури все ж знаходиться у нас **в дуже небезпечному стані.**

Правда в інший час можна б про це не так то дуже й турбуватись і ставитись до цеї справи спокійно, але суть в тому, що в нинішній добі, при нинішньому стані речей, питання української культури набирає особливого, цілком спеціяльного характеру.

Властне, чому?

А тому, що в сьогоднішній ситуації навіть не знати, що треба б наперед робити в ділянці української культури, з чого починати і що продовжувати.

Це не роки: 1905-тий, коли, після 1-шої російської революції, настала можливість дещо робити в ділянці української культури і ясно було, що за яку галузь не візьмись, — все потрібне і все, в тодішніх **спокійних обставинах,** до певної міри, — можливе. Це — й не роки 1917-18, коли прийшла українська держава і перед цією Державою розкрились надзвичайні можливості національно-культурного процесу у всій його многогранності і коли українське культурно-національне життя просто вибухало з нечуваною силою і протягом десяти літ, навіть при большевиках, — силою інерції і силою енергії молодого пробудженого народу, мов залізний потік, бурхливо шукало і знаходило собі вихід.

Але... прийшли 30-ті роки на Великій Україні, а тепер 40-ві й 50-ті **для цілої України** — і що ми маємо з нашої культури?

— Якісь трагічні уламки. Ніби місто після тяжкого нищівного налету. Ось — розбитий хмародер, що стирчить до неба голою стіною, ось — міст, що безсилими уламками висить над водою, ось — храми без хреста, з пробитою банею і... трупи, трупи людей, що задушились в підвалах від вогню і диму.

Такий образ нашої культури сьогодні. Тут все — література, наука, мистецтво, театр, архітектура. Від всього залишились лише уламки, все лежить в руїнах, а кругом — жертви і жертви — десятки і сотні знищених наших письменників, науковців, поетів, мистців.

Отже — з чого починати? Що робити?

Серед руїн ходять постаті, що випадково залишились при житті і розгублено торкаються — то знищеної стіни, то розбитої статуї, щось хотять направити, упорядкувати, але кам'яні глиби — тяжкі, а постаті без ладу ходять одинцем і жадної плити не можуть зрушити.

Як же далі бути, що робити?

Ось таке питання стоїть перед нами, сучасниками.

Це дарма, що працює пильно Наукове Т-во ім. Шевченка, що змагається Вільна Академія Наук, що Літературно-Мистецький Клюб старається часом створити навіть ілюзію, ніби справа не так трагічна.

Вона — все одно трагічна. І вся праця і всі наші припадкові шляхетні змагання, — все це — паліятиви.

Питання української культури нині, в сучасній ситуації і тут, на цім єдинім „острові", ще зовсім не поставлене так, як того вимагає справа: у всю широчінь і в цілому своєму об'ємі.

Ще ми досі не маємо належної аналізи того, що, властиво, сталося з українською культурою, що діється з нею нині на наших землях, які перспективи того всього і що робити, беручи справу в цілому її обсягові і у всій її глибині і трактуючи національну культуру, як чинник, без якого нема Нації, а, тим самим, і Держави.

Ось так стоїть це питання. Український Конґрес, що оце тепер збирається, не виконає своєї повинности, коли не займеться цією справою.

Правда, не будемо себе обманювати: жадний наш Конґрес, навіть з найкращими намірами, не вдіє чуда там, де мається діло з катастрофою, — в тому і з катастрофою української культури.

Але він, Конґрес, може зробити багато, — він може **зрушити справу:** дати доручення розглянути і поставити її у повному обсягові, покликати для цього авторитетні органи, а навіть більше — питання катастрофи української культури зробити справою міжнародною, справою моральної відповідальности не тільки безпосередніх винуватців, але й цілої сучасної европейської та світової культури, шукаючи там і середників та засобів до направи...

Так і треба ставити це пекуче питання на розгляд та вирішення Конґресу Американських Українців.

Микола Очерет

СІЛЬСЬКИЙ УЧИТЕЛЬ

(Запис про правдиві події та людей)

(4)

Їх листа було оголошено в пресі, а вже восени 1937 року професор Можар одержує державну командировку до Москви готувати свою докторську дисертацію. Коли весною 1938 року професор Можар у Москві закінчив дисертацію, до нього прийшли співробітники НКВД, забрали його дисертацію, його самого арештували і вивезли до Котласа, після чого за ним загинув і слід.

В травні місяці того ж таки року викликали до Москви і академіка Кравчука. Там йому згадали про його хворобу під час процесу СВУ („Ми певні, що хвороба була лише на папері"), згадали про його твори друковані за кордоном і, головне, про лист Щурата і Левицького, що стверджує його зв'язок з буржуазними націоналістами. Внаслідок цього академіка Кравчука було вислано до бухти Ногаєво на Охотському морі, де й зникають про нього останні вістки. Тож з дванадцяти співробітників катедри де працював Сергій, вже було заарештовано вісім; лишався він та троє жидів: Грінфельд, Рождественський і Богородицький. Було ясно, що приходить черга й Сергієва. Тоді він пішов до командувача артилерії Віссаріонова і попередив його про такий стан. Віссаріонов зняв телефонну слухавку і викликав начальника Київського НКВД.

„Слухай, начальниче! Поглянь лишень у свої списки чи не записано часом там учителя Сергія?" — „Є" — „Так викресли; він працює у нас і є в нашій броні. Коли буде потрібно його заарештувати, ми це зробимо й без тебе, а тепер ти його не чіпай. Завтра одержиш за нього моє поручительство, це пригодиться тобі як треба буде рапортувати до Москви."

В той спосіб лише один Сергій з усієї катедри, лише він один з українців не був заарештований, але при катедрі він далі працювати не міг і ось чому: коли він прийшов до Академії і спитав про термін захисту своєї докторської дисертації, вчений секретар Академії порадив йому дисертацію забрати, бо „ваша дисертація апробована академіком Кравчуком, а самі ви працювали під керівництвом професора Можара. Тепер вони обоє заарештовані, тому раджу вам почекати два-три роки, а там видно буде, — може справа забудеться і ви зможете знову повернутись до праці. Тепер же я б радив вам кинути на час роботу при катедрі, мотивуючи це своїм перевантаженням в будинку Червоної Армії. Коли все буде гаразд, вашу дисертацію надішле військовий комісаріят і справа піде легше. А в тім це лише моя порада і тут ви самі вже робіть як знаєте". Сергій вислухав пораду і тут же написав прохання про звільнення його від роботи в Академії Наук.

На початку війни німців з совєтами Сергій не підлягав мобілізації, як робітник Червоної Армії. Коли ж було оголошено загальну мобілізацію, Київ вже був оточений німцями, тому німців Сергій зустрів у Києві. Німці не дозволили відкривати ні середніх, ні вищих шкіл і тому Сергій почав працювати в Комітеті Допомоги і саме тут пізнав він нового „визволителя". Тяжко було сказати, коли було гірше — перше чи тепер. Перше гнали людей на працю до Сибіру, тепер до Райху. Перше народ не мав хліба й голодував, тепер мав просяний хліб, який не можна було їсти і тому знову голодував. Перше гнив хліб, картопля, риба, м'ясо — бо держава не могла дати ради з відібраним у населення збіжжям; тепер нові ненажерливі хазяїни також все забирали у людей, а, за браком транспорту, вивезти не могли, тому знову гноїли хліб, картоплю, рибу, м'ясо. Змінилася назва, становище лишилося без змін. Та перше Сергієві пощастило вислизнути з рук окупантів, а тепер це не вдалось і, коли новий „визволитель" почав котитись з України, Сергія разом з іншими вивезли на працю до Райху.

Події ішли своїм чередом. Вже „визволитель" не тільки залишив всю Україну, але мусів беззастережно капітулювати.

Війна скінчилась і почалась репатріяція. Сергій вже три роки жив на Заході і бачив, як живуть тут люди. Він бачив, що тут приміщення було у робітника таке, що в Україні не тільки робітник, а й сам директор такого мешкання не мав, хоча був він і партієць. Тут скрізь: машина працювала, людина ж лише керувала тією роботою... А там? Чи ж знали тут про каторжну роботу, що з дня на день вів український люд?! На заводі, працюючи з примусу, Сергій мав тут стільки волі, що там ніхто про неї і не мріяв. Він вирішив не повертатись назад, бо не хотів знову перетворитись на раба.

І саме тут, в Німеччині, Сергій зустрів свого старого професора, який працював тепер в Українському Вільному Університеті.

Коли Сергій зайшов до кімнати, його зустріла сива, але бадьора ще людина, його старий професор. „Є, любий мій юначе! — казав професор вітаючи Сергія. — Бачу, добре бачу, що не все гаразд, коли я вітаю вас тут, а не ви мене зустрічаєте в Києві."

„Так, мій учителю! — відповів Сергій і розповів йому всі свої жалі, про все, що сталося з ним за ввесь той час. — „Вже не хватає сил боротися нам самим. Де ж те запілля, де та допомога, що обіцяли ви, коли ми розлучались?" — кінчив питанням Сергій своє оповідання. Тоді професор взяв із столу часопис і, показавши на стовбець під заголовком: „Адреси", подав його Сергієві: „Адреси Українських Допомогових Комітетів" — читав Сергій: Америка, Канада, Англія, Італія, Франція, Бельгія, Швайцарія, Бразилія, Аргентіна, Австрія, Данія, Параґвай, Голяндія, Алжир, Венесуеля, Туреччина, Чіле... і нема кінця тому... Сергій глянув на професора, а той мовчки підсунув йому цілий стос часописів і додав: „це за останній тиждень!"

Сергій почав переглядати: „Свобода" з Америки, „Вісті" з Бельгії, „Наш Клич" з Буенос-Айресу, „Українська Думка" з Лондону, „Новий Шлях" з Вінніпеґу, „Українське Слово" з Парижу, „Український Робітник" з Торонто, „Українські Вісті" з Ульму, „Америка" з Филаделфії, а далі: „Час", „Трибуна", „Українська Трибуна", „Слово", „Хлібороб", „Канадійський Фармер", „Український Вісник" „Думка", „Християнський Шлях", „Євангельська Правда"... з усіх країв різними мовами ішли часописи — українською, англійською, еспанською, французькою, італійською, німецькою... всіма мовами про одно: „Волю українському народові!", „Допоможіть розвалити тюрму народів СССР"...

І спинився Сергій і глянув на вчителя.

— „Це все наші амбасади, все наше запілля, — промовив професор. — Але де наші сили головні, що вони роблять?"

Тут постукали в двері і на порозі з'явився стрункий юнак у військовій уніформі без відзнак.

„Снісар! — крикнув Сергій й прожогом кинувся до юнака. — Як ти сюди попав, мій любий учню?!" — „З дорученням прислав сюди нас чотирьох полковник наш, Коваль! А посилаючи сказав: найдіть ви, наже, там доброго інструктора-артилериста та приведіть його сюди. Ми знали, що ви тут весь час шукали і оце знайшли. Ви ж нас не кинете, учителю наш, ми знаєм це. Ми там усі потрібніші, ніж тут!" — „Так, так мій любий! Ми там потрібніші ніж тут! Звичайно з вами я піду, що маю я без робити?! Чи, правда ж так, професоре?"

І встав старий професор, підійшов до їх обох, потиснув їм руки, перехрестив, поцілував і промовив: „Так, ідіть туди!"

Сергій з Снісарем вийшли, а професор стояв коло дверей, дивився їм у слід і сльози текли його обличчям.

12 червня 1946 року Сергій разом з чотирма своїми учнями рушили з Реґенсбурґу на Україну і того ж таки дня вони вже перейшли чеський кордон.

Кінець

Конґреси Американських Українців

(Початок на стор. 2-гій)

Другий Конґрес

Другий Конґрес Американських Українців відбувся у Филаделфії дня 22-го січня 1944-го року, отже в самому розгарі другої світової війни, в якій кривавились теж Злучені Держави, а п'ятиколонна комуністична кампанія проти американських українців доходила тоді до вершка. Цей Конґрес вже не був плянований на таку велику скалю, як перший у Вашинґтоні. З уваги на воєнні транспортові трудноці, проте в ньому взяло участь 235 делеґатів з численних українських громад. Звіт здавав С. Шумейко, а з доповідями виступали: адв. І. Панчук, д-р В. Ґалан, Клявдія Олесницька, Марія Кусий, Дмитро Галичин, д-р Микола Чубатий, д-р Лонгин Цеґельський, д-р Лука Мишуга та інші. До обраного на тому Конґресі УККомітету увійшли: С. Шумейко — голова, І. Панчук, д-р В. Ґалан, В. Шабатура, Олена Штогрин — заст. голови, С. Курляк і Б. Катамай — секретарі, Д. Галичин — касир, І. Іванчук, Марія Демидчук і М. Дуткевич — контрольори, та о. В. Білинський, о. д-р В. Федаш, В. Довгань, о. Білонь, о. Г. Пипюк, д-р М. Чубатий, д-р Л. Цеґельський, Клявдія Олесницька, інж. Т. Запорожець, А. Маланчук, о. А. Кість, д-р Л. Мишуга, проф. Олександер Грановський, М. Чемний, Ґеновефа Зепко та Катерина Хом'як — члени. В резолюціях стверджено, що цей Конґрес має свій початок в Першому Конґресі та що обидва ці Конґреси відбулися з тих самих причин і в тих самих цілях: для підтримки воєнних зусиль Америки та визвольних змагань українського народу.

Третій Конґрес

Третій Конґрес Американських Українців відбувся в днях 31 травня і 1 червня 1946-го року у Вашинґтоні. В ньому взяло участь 322 делеґатів, велику частину яких творила вже народжена тут молодь. Теми виголошених доповідей характеризують предмет та напрям нарад. Їх виголосили: Д-р М. Чубатий: „Сучасне положення української справи та її вигляди на майбутнє", д-р Л. Мишуга: „Як і чим допомогти українцям за морем"; о. д-р Василь Кушнір (з Канади): „Відвідини у скитальців та конечність розв'язки цеї проблеми"; д-р В. Ґалан: „Допомога українським скитальцям"; капітан Американської Армії Йосип Лисогір: „Мій досвід з українськими скитальцями в Европі"; Д. Галичин: „Сучасна переломова фаза в українсько-американському житті"; проф. Лев Добрянський: „Наша молодша ґенерація і українська справа"; Клявдія Олесницька: „Українське зорганізоване жіноцтво в будові справедливого миру"; Б. Катамай: „Завдання Українського Конґресового Комітету на майбутнє". У висліді нарад винесено відповідні ухвали та схвалено відповідний меморіял до уряду в українській справі. До новообраного УККомітету увійшли: С. Шумейко — голова; Є. Рогач, П. Дем'ян, Параскевія Боднарчук та Анна Чернявська — заст. гол.; Д. Галичин — касир; Ева Піддубчишин — секретарка; Контрольна Комісія: о. П. Білонь, І. Іванчук, адв. Р. Смук; Політична Комісія: д-р Л. Мишуга, Б. Катамай, проф. О. Грановський, д-р М. Чубатий, проф. Лев Добрянський; Загальна Рада: Іванна Бенцаль, о. О. Ковальський, Олена Штогрин, о. А. Уляницький, А. Маланчук, О. Труш, Калина Лисюк, М. Дуткевич, О. Крупка та М. Олексик.

„Свобода" з 5-го червня 1946 р. так коментує цей Конґрес:

„В 1940 році, як війна в Европі вже була почалася, а наша країна ще не брала в ній участи, вагаючись чи, як і коли до неї приступити, відбувся у Вашинґтоні Перший Конґрес Американських Українців, який всеціло підтримав закордонну політику тодішнього американського уряду та заявився в користь допомоги демократіям і за війною проти диктатур і тоталітаризмів. Це був час дружби між Сталіном і Гітлером. Другий Конґрес Американських Українців відбувся у Филаделфії під час найбільшого воєнного напруження в 1944 році та виявив цифрами і фактами, як американські українці обороняють свою американську землю та її ідеалу на внутрішньому і воєнному фронтах. Третій Конґрес Американських Українців зайняв становище до ролі, яка припадає Америці в справі міжнародного замирення та нового ладу в світі. Як на перших двох Конґресах, так і на Третьому віддано дуже багато уваги справі визволення України та облегчення терпінь українського народу. Ухвалена Декларація потверджує своїм змістом дотеперішнє політичне становище величезної більшости зорганізованої американсько-української спільноти, зокрема відносно незалежности України . . ."

Четвертий Конґрес

Четвертий Конґрес Американських Українців відбувся у Вашинґтоні в днях 5 і 6 листопада 1949-го року в знову змінених так міжнародних, як і українських обставинах. В цьому Конґресі вже взяли активну участь представники нової української іміграції, що почала масово приїздити до ЗДА. Для характеристики того Конґресу вистачить навести самі тільки заголовки з повідомлень в „Свободі" з 8-го листопада 1949. Там великими літерами на першій сторінці подано: „ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ВІТАЄ ДОПОМОГУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ! Признає видатний український вклад в американське життя. Біля 500 учасників Четвертого Конґресу Американських Українців в імені мільйона американців українського роду маніфестують вірність американським ідеалам та прирікають докласти всіх зусиль для допомоги українському народові у визвольній боротьбі проти большевизму. Сенатор Смит вважає українців аванґардом в змаганнях до волі і миру в світі. Представник Ґенерального Прокурора МекҐрата вірить в здійснення заповіту Шевченка та в прихід українського Вашинґтона. Представник державного департаменту зараховує справу рятування скитальців до головних проблем американської закордонної політики. Мистецька вистава і виступ Капелі Бандуристів збільшують успіх Конґресу" і т. п. Крім багатьох принагідних виступів та привітів, з основними доповідями на тому Конґресі виступали: Д-р Л. Мишуга: „Американські українці та визвольні змагання українського народу"; проф. Л. Добрянський: „Визволення України — міжнародня справа"; Л. Івченко: „Роля жінки в політ. житті та визвольних змаганнях України"; проф. М. Чубатий: „В обороні української церкви та культури"; Д. Галичин: „Розбудова Українського Конґресового Комітету"; проф. М. Ветухів: „Сучасний стан України під Совєтами".

На підставі доповненого статуту обрано новий і поширений УККомітет, до якого увійшли: Екзекутива: проф. Лев Добрянський — голова; Д. Галичин, д-р Л. Цеґельський, М. Дуткевич, Олена Лотоцька, проф. М. Ветухів — заст. голови; Ева Піддубчишин — секретарка; Осип Лисогір — касир; Політична Рада: Адв. Степан Ярема — голова та екзекутивний директор; члени: Гнат Білинський, проф. М. Чубатий, д-р О. Грановський, В. Катамай, д-р Р. Криштальський, д-р Д. Квітковський, д-р Л. Мишуга, В. Мудрий, проф. Р. Смаль-Стоцький, А. Штефан та К. Дацко; Дорадча Рада: В. Бакад, П. Дем'ян, В. Довгань, І. Дужанський, Б. Гарасимович, д-р С. Коцюба, М. Хоміцак, С. Куропась, Анна Левкут, А. Маланчук, Анна Настюк, Тереса Новет.че, В. Омельченко, Р. Пристай, Д. Слободян, Ф. Шмаґала, В. Волянський; Контрольна Комісія: Євген Рогач, І. Іванчук, М. Леськів, П. Ковалів і М. Гаврилко. Крім того, три місця в Раді зарезервовано для „нових організацій — членів УККомітету".

Це короткий перегляд дотеперішніх Конґресів Американських Українців. Як буде записаний та оцінений цей черговий, П'ятий Конґрес?

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ПІВДЕННА ПРАВДА", миколаївська обласна газета все не справляється з належним ідеологічним наставленням в роботі. В критичній статті (22 травня) про це пише редакція „Р. У.":

„Основні вимоги, які пред'являються до пропагандиської статті, такі: „ідейна глибина і партійна спрямованість, творчий підхід до теми, чіткість і дохідливість викладу. Проте деякі статті в „Південній Правді" не задовольняють повністю цих вимог. Так стаття „Керівна роль російського народу в історичному розвитку слов'янських народів" має серйозну ваду. Правильно показавши великий російський народ, як рятівника словянських народів Центральної і Південно-східньої Европи, на всьому протязі її багатовікової історії, автор — товариш Баранець — ні слова не скаав про ту видатну роль, яку відіграв і зараз відіграє великий російський народ в історії українського народу, як і інших братніх народів радянського союзу, що стали завдяки перемозі жовтня новими, соціялістичними націями.

БУРЯКОВІ ЛАНКИ БАБУСЬ

„Рад. Укр." подає „Все частіше до Уланова (районове містечко Вінницької области ред.) надходять вістки про нові проклади самовідданої праці колхозників на полях. В артілі ім. Ілліча в соціялістичне змагання включилися навіть старі колхозниці. Самовіддано працює на проривці цукрових буряків створена з ініціятиви 70-річної Ярини Тимофіївни Антонюк ланка бабусь. Ярина Тимофіївна змагається з ланковою, комсомолкою, Женею Жмод за найвищий в колхозі врожай".

„ВПОРЯДКУВАННЯ" МІСТ ПРИМУСОВОЮ ПРАЦЕЮ НАСЕЛЕННЯ.

„Рад. Укр." 22 травня в передовій статті „Впорядкування міст і робітничих селищ" насвітлює (очевидно не відриваючи справжнього образу) невідрадний стан вигляду і господарства міст. Стан міст на Україні й перед війною був виключно запущений — бруд, безгосподарність, обшарпаний вигляд будівель, брудні і обшапані вагони трамваїв в тих небагатьох містах, де він є (22 міста на Україні мають трамваї. В В. Британії трамваї майже вийшли з ужитку, але тут їх заступила досконала система автотранспорту для користування населення, чого немає на Україні), брак зелені, убогий вигляд запущенности і бездоглядности парків і скверів, брак зелені біля домів, у садибах чи її занедбаність, оце коротко образ українського міста з перед війни, як вислід московського „соціялістичного" господарювання.

Війна цей стан і вигляд українського міста ще далі погіршила. Зруйновання війни не відновлені, ремонт і підтримування існуючих будов не відбувається. Предметом розважань статті є такі прості й елементарні речі, як „...в деяких містах, зокрема в Одесі, Дрогобичі та інших прибирання вулиць, дворів поставлене дуже погано".

Передова каже: „Кожен трудящий, все населення хоче, щоб наші міста, робітничі селища, районні центри були зразково впорядковані, красиві, щоб вони сяяли чистотою, щоб у них були забезпечені усі вигоди для населення. **І трудящі охоче віддадуть частину вільного часу на роботу по впорядкуванню рідних міст.** Виконкоми місцевих Рад, здійснюючи пляни впорядкування, повинні спиратись на широку громадськість залучаючи до активної роботи населення."

„ДЕРЖАВНИЙ АНСАМБЛЬ ТАНЦЮ УССР"

створено в Києві. Цей ансамбль 19 травня мав свій звітний концерт. Керівники і провідні артисти ансамблю, яких відзначає рецензія „народньої артистки УССР. А. Васільєвой" мають такі імена „заслужена артистка РСФСР Т. Устінова, народний артист УССР. О. Опанасенко, балетмайстри Л. Калінін, М. Романов, А. Гріман, артисти Ізотов, Князев, Черноусов, Застрожнов, Ракіцький, Чапкіс, Бутилін, Блажевський, Рабков, Мєркулов, Дєдов, Голик, Бабак, Роланова, Славіна, Олєйнова, Бутирська". (Рад. У. 23. травня).

„БУР'ЯНИ ЗАБИВАЮТЬ ЗАСІВИ НА УКРАЇНІ, А ДОВГОНОСИК ВИЇДАЄ БУРЯКИ"

такими звідомленнями заповнені сторінки „Рад. Укр.".

У боротьбі з довгоносиком на Кіровоградщині активну участь бере цивільна авіяція. На ланах бурякосіючих районів працюють три авіязагони... За допомогою цивільної авіяції на Кіровоградщині оброблена отрутохемікатами площа 40 тисяч гектарів. Хемічна обробка посівів з повітря триває.

„В Старо-Самбірському районі з площі 500 гектарів, буряків прошаровано лише 70 гектарів..." („Рад. Укр." 23 травня).

ДО ПОБРАТИМІВ - ВОЯКІВ!

Дня 29 травня б. р. помер командарм ген.-полк. **М. Омелянович Павленко.**

Український Воєнно - Історичний Інститут, для вшанування покійного, має замір видати окремим збірником спогади учасників збройних змагань про нього.

До Вас усіх прохання: напишіть і пришліть Інститутові свої спогади для вміщення у збірникові.

Адреса: 50 Кемпбелл Аве. Торонто, Онт., Канада.

Дирекція Інституту.

Хроніка українського життя

В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ

ДРУГІ РІЧНІ ЗБОРИ „УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ" У ВЕЛИНҐТОНІ

Українська громада у Новій Зеляндії зараз з перших початків свойого побуту в цьому краю організаційно себе оформила створюючи „Український Клюб" у Велинґтоні.

Недавно відбулись другі Річні Збори Клюбу, на яких вибрано нову Управу в такому складі: інж. Макар Ілляшенко — голова, Зосим Демченко — заст. голови, панна Ліда Клименко — секретар, Іван Осташ — скарбник, П. Кулинич — член Управи.

У склад Ревізійної Комісії увійшли: Микола Павлакіс, як голова та Б. Федорко і Бузовський, як члени.

Українська Громада в Новій Зеляндії хоч мала, але сильна, бодра духом, а в майбутності хоче бути ще сильніша, тому старається вести відповідно до того свою працю.

При Українському Клюбі є хор, який вже два рази співав до радіо у Велинґтоні.

Заходом Клюбу було влаштовано Шевченківське свято, на якому було присутніх також багато чужинців.

(„Українська Думка", Лондон).

З життя громад і організацій

РЕД БЕНК, Н. ДЖ.

З активности бувших „ДП".

Як тут роджений і вихований мені дуже присмно написати до „Свободи" дещо про українських „ДП" в нашій місцевости, на акцію яких звернули ширшу увагу тутешні американці. Отже в Ред Бенк „ДП" зорганізували школу для навчання англійської мови і вивчення та пізнання цього, що потрібне, щоб стати американським громадянином. Перед у цій акції повели п. Дмитро Ткаченко та його дружина. Ці „ДП" сходяться двічи кожного тижня на науку, в понеділок в домі Солвейшен Армі, а в середу в У. М. С. А. З американців найбільше помагає їм п. Ф. М. Пайк. Він підшукав місце на сходини і науку, як теж учителів, які працюють без уякої винагороди. Один з тих учителів заявив, що це навчання є для нього найбільшою радістю, бо ті, що вчаться, дійсно хочуть чогось навчитися. В школі є „ДП" 14 національностей. В школі вони пізнають одні одних і вчаться також взаїмно собі помагати.

Ще додам, що п-ство Ткаченки, що є головними організаторами школи, вже є в Америці п'ять років. Як тільки прибули до Америки, зараз стали членами У. Н. Союзу. Вони також передавали „Свободу" багатьом новоприбулим, а навіть для декого й самі передплачували цю газету. Я переконана, що тепер „Свобода" має вже багато читачів в нашій околиці.

Згадаю, що „ДП" брали участь цього року в „Флеґ Дей" і кожний з них дістав американський прапор, а одна з пань місцевої організації Ветеранів Чужинецьких Війн розповіла історію цього прапору.

Закінчу тим, що хто з українців з Ред Бенк і околиці тими справами зацікавлений, а зокрема школою, хай пише на таку адресу:

Mrs. Luba Kozachok
180 Maple Ave., Red Bank, N.J.
(Tel. R. B. 6-0806)

Л. Г. К.

Часопис „СВОБОДА" повинен знаходитись в кожній українській хаті.

ТРЕБА ВМІТИ ПРОДАВАТИ

Різницю між европейською та американською купецькою психікою ілюструє слідуюча анекдота:

Дві фірми виробу взуття, одна европейська а друга американська, вислали своїх представників до полудневоафриканської території, щоб вони там зорганізували збут черевиків. По якомусь часі наспіли від них телеграми. Европеєць повідомляв: „Тут не можна нічого продати; ці люди взагалі не носять черевиків". Американець писав: „Присилайте всі черевики, які можете; тут великий брак черевиків, тут ніхто не має черевиків".

ПОВІДОМЛЕННЯ

КУРАТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Кураторія Українського Народного Фонду, зібравшись на своє засідання дня 14 червня 1952 року, заслухала звідомлення Контрольної Комісії Українського Конґресового Комітету про вислід праці Українського Народного Фонду в другому оперативному — 1951 році та про розподіл дотацій для поодиноких українських установ, а на черговому засіданні, дня 28 червня ц. р. обговорила всі питання, зв'язані з Українським Народниб Фондом і ствердила наступне:

1. Збіркова акція Українського Народного Фонду в другому оперативному році винесла суму 130,188.89 долярів, себто на 27,648.49 доляріа більше ніж у першому — 1950 році, в наслідок чого всі установи, що черпають з Фонду, дістали пропорційно вищі дотації, порівнюючи з попереднім роком.

2. За час двохрічного існування, — беручи на увагу вислід 1950 року — 102,574.50 долярів, — Український Народний Фонд зібрав суму

232,763.39 долярів.

3. Цей вислід наявно доводить доцільність постанови Четвертого Конґресу Американських Українців у Вашинґтоні, 4—6. листопада 1949 року, про заснування Українського Народного Фонду, як Установи для мобілізації і концентрації матеріяльних засобів, з метою фінансування всіх акцій Українського Конґресового Комітету, зокрема для допомоги визвольним змаганням Українського Народу і на підтримку гуманітарно-переселенчих та культурно - наукових потреб сучасної доби.

4. Дотеперішня акція Українського Народного Фонду, в формі збірки Національного Датку та різних пожертв, дала можливість, протягом останніх двох з половиною років, широко розгорнути працю Українського Конґресового Комітету та всіх тих Установ, що черпають дотації з Народного Фонду. Зокрема, Український Конґресовий Комітете дістав можливість перевести низку важливих політичний акцій в користь української справи, міг розбудувати свою організаційну мережу, а також довести до найширшої консолідації українських нацинально-громадських сил в Америці. Незалежно від того, збірки Українського Народного Фонду уможливили закінчити і уплянувати дальшу переселенчу і гуманітарну акцію, відповідно до сучасних потреб, як також уможливити певну скромну допомогу військовим інвалідам, хворим, сиротам та незаможній студіюючій молоді. З Народного Фонду провадились дотації і на культурно-наукові потреби, при чому, ці дотації дали очин до закупу Дому Української Культури в Ню Йорку.

Разом з тим, Кураторія ствердила, що дотації з Українського Народного Фонду були розділені згідно з постановою, на якій погодились представники всіх центральних організацій на спеціяльному засіданні Екзекутивної Ради Українського Конґресового Комітету на початку існування Фонду та що від дотованих установ запрошено звідомлення про використання уділених Фондів.

5. Вся вищезгадана велика та рінобічна праця була можлива лише завдяки жертвенності свідомого й патріотичного українського громадянства та українських організацій, що належно оцінили доцільність створення Украніського Народного Фонду та його велике всенаціональне значення в цій історичній добі.

з Підсумовуючи всі осяги та наслідки діяльности Українського Народного Фонду, Кураторія Фонду ухвалила передати прилюдно щиру подяку всім платникам Національного Датку і тисячам жертводавців, які щедро відгукнулися на заклики Фонду і тим створили підставу для широкої і всебічної праці на користь України та її поневоленого Народу.

В переконанню, що ця плідна праця Фонду і в майбутньому має поширюватись та розгортатись, Кураторія звертається до Українського Громадянства Америки з гарячим закликом і надалі щиро підтримувати Український Народний Фонд, надсилаючи свій Националный Даток та пожертви.

Одночасно Кураторія звертає своє прохання до Українського Конґресового Комітету, щоби в наступній каденції найповніше були використані кадри активних громадян і організацій для поширення впливів Українського Народного Фонду, як нашої власної незалежної фінансової бази, — на добро України та української спільноти в Америці.

Кураторія Українського Народного Фонду.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

Олена Типовницька, Бомант, Тексас.

Знаменита нагода для новоприбулих жінок

Багато наших новоприбулих жінок з вищою освітою, що змушені шукати зарібкової праці, працює фізично при різних заняттях, що ніяк не відповідають ані їхній освіті, ані силам, ані уподобанням. Така праця виснажує їх і мучить, нищить її здоров'я пригноблює і робить нещасливими. Причиною того, що наші жінки мимо того хапаються такої тяжкої фізичної праці, є або незнання англійської мови, або теж незнання різних корисних, можливостей, що є доступні для них в Америці навіть без 100%-ового знання тої мови. Про одні з таких можливостей хочу подати деякі інформації.

В більших шпиталях є звичайно т. зв. „Затверджена Школа Медичної Технології". Щоби дістатися до неї, треба мати скінчену середню школу і два роки вищої освіти, не конче американської. Школа триває один рік і є безплатна. Студентки можуть мешкати і харчуватися поза шпиталем, або теж часом в шпиталі, безплатно. Наука є переважно практична і полягає на праці в шпитальній лябораторії при аналізах крови, мочу і т. п. По році такої науки, а рівночасно практики, одержується дипльом медичного технолога. З таким дипльомом можна легко дістати працю в якійнебудь медичній лябораторії в шпиталі, або у приватного лікаря. Платня від 200 до 300 долярів місячно. Праця легка, приємна й інтеліґентна, а підчас війни ще більше важна, потрібна і поплатна, чим підчас миру. По зложенню спеціяльного іспиту і одержанню авторизації („Лайсенсу") можна відчинити собі і провадити власну, медичну лябораторію і виконувати всякі аналізи для лікарів, що не мають власних лябораторій.

Дохід залежить тоді від скількости замовлень, так, як в кожнім приватнім підприємстві.

Точніші інформації можна дістати в лябораторії кожного шпиталя, або поштою від слідуючих установ:

1) В справі вимог: (Complete details on educational requirements): Department MT-I, Registry of Medical Technologists of American Society of Clinical Pathologists Muncie, Indiana.

2) В справі спису затверджених шкіл (Complete list of approved schools for medical technologists):

Council on Medical Education and Hospitals, American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago 10, Illinois.

Ці школи і це звання є очевидно доступні теж і для чоловіків, але для наших новоприбулих жінок з вищою освітою вони спеціяльно відповідні і корисні.

Тут, в Бомантi, є якраз тепер два вільні місця в такій школі і якщо хто поспішився б і негайно прислав на мої руки:

(Mrs. Olena Tysnevnytsky.
1169 Broadway, Beaumont,
Texas)

фотокопії і затверджені переклади документів, то міг би не тільки бути принятий, але теж дістав би безплатно кімнату і харч в шпиталі.

П О Д Я К А

Далеко від Рідного Краю, в чужій землі, спочили тлінні останки нашого найдорожчого Мужа і Батька бл. п. **МИХАЙЛА БІЛИКА,** який помер в Ню Йорку в дні 18. червня ц.р.

Духовенству, Рідні, Приятелям і Землякам завдячуємо, що остання дорога втомленого життя Скитальця, була гідною.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку Всечесним Отцям з Церкви Св. Юра в Ню Йорку, за відправлення похоронів.

Зокрема висловлюємо нашу **глибоку вдячність** ВПанові Проф. Онуфрикові і Членам Церковного Хору, які зовсім безкорисно, віддаючи Покійному останню прислугу, дали вислів нашому гарячому бажанню, щоб хоч і на чужині, у чужій землі, спочив наш Батько супроводжений рідною піснею, що її через усе життя так любив. За ту милу хоч і сумну несподіванку, прийміть, Високоповажаний Пане Професоре, наше щире Спаси-Біг.

Складаємо нашу подяку 361-відділові УНС, — Тов. „Угнівщина" і ВП. Миколі Петришинові, — Приятелям з Городенки, — 10-тому Відділові ОДВУ, — Приятелеві ВП. Григорові Салюкові, — ВП. Миколі Біликові з Родиною з Асторії, — ВП. Володимирові Біликові з Родиною з Ню Йорку, — які вкрили квітами могилу Покійного.

Наша глибока вдячність ВПаням Марії Равлюк з Джерзі Сити і Александрі Мартін з Maspeth — за авто з вінцями, Службу Божу і квіти. — Всеч. Отцю Ал. Трешневському з Филаделфії, Всч. Отцю Маркові Гільові з Great Meadows, ВП. Семенюкам, ВП. Серним, з Ню Йорку, ВП. Петришинам з Трентону і ВП. Мазікевичам з Susquehanna за Служби Божі. — ВП. Д-р Осінчукові за безкорисне відвідування Покійного в шпиталі і лікарську допомогу вдові в часі похорону, — а ВПанству Катерині і Дмитрові Семенюкам та Людмилі і Филипові Бермесам за віддану допомогу в часі хвороби та щирі слова розради.

І Всім Тим численним Друзям які брали участь в похоронах і усно чи письменно несли нам слова розради — наша сердечна вдяка.

Вкінці складаємо подяку Похоронному Заведенні Петра Яреми за совісне переведення похоронів.

Рівночасно перепрошуємо всіх Рідних і Приятелів що їх ми не мали змоги забрати на цвинтар.

Хай Всевишній усім Вам, нагородить.

Марія Білик — вдова, **Міра Повх** — дочка.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

Святочна Академія.

В неділю, 8-го червня б. р. в пополудневих годинах, заходами Відділу Українського Конґресового Комітету, при співучасти українських організацій м. Сиракюз, в Українському Народному Домі — влаштовано Святочну Академію, присвячену пам'яті голови Української Держави — Головного Отамана св. п. Симона Петлюри та творця і провідника УВО і ОУН св. п. Полковника Євгена Коновальця.

Академію розпочав відомий вже на терені Сиракюз чоловічий хор під орудою п. Яворського, що проспівав спочатку американський гимн, а потім дві пісні: „За рідний край", муз. Гайворонського і повстанську — „Соловію, рідний брате". — Спів хору заслуговує на повне признання та похвалу. Слід лише було б на майбутнє посилити дещо тенорову партію, що наразі є помітно слабшою в пропорційно-тональному співвідношенні до інших партій.

Одразу після хору виступив з добре опрацьованим і детально продуманим рефератом про кипуче життя і многогранну діяльність Симона Петлюри та Євгена Коновальця, д-р Семчишин. В своєму цінному рефераті доповідач яскраво поставив перед духовими очима всіх слухачів ці Дві Великі Постаті, як державних мужів України, як найідеальніших патріотів, непохитних самостійників й здецидованих соборників. Всі свої твердження д-р Семчишин ілюстрував фактами та данними з життя цих національних Героїв, а також підібраними цитатами про Них з творів наших дослідників, вчених та публіцистів. Свою змістовну доповідь прелеґент закінчив оригінально уложеним декалогом, в якому закликав всіх присутніх до щиро братерської любови та пошани, до справжньої любови Матери-України, до вірности Богу і своїм Вірним Церквам, до послуху і карности своєму Національному Проводові.

Двохвилинною мовчанкою та повстанням з місць все патріотичне громадянство м. Сиракюз вшанувало пам'ять Отамана Симона Петлюри та полковника Євгена Коновальця.

В другій чисто мистецькій частині з декламаціями виступали п-ні Володимира Смик — „Терновий вінок" Олеся та п-ні Ніна Соккур — „Зорі Стожару" — пера Євгена Соккура. Обидві досвідчені і талановиті деклляматорки вив'язалися зі своїх завдань знаменито та були нагороджені рясними аплодисментами.

Але прикрасою цілої Святочної Академії був виступ співачки-артистки п-ні Галини Колодуб-Тимочко, яка своїм мелодійним, повнозвучним і сильним сопрано проспівала: 1) „Зійшов місяць" в аранж. Назаренка, 2) „Не співайте мені сеї пісні", муз. Січинського, 3) „Здійнялася хуртовина", муз. В. Вітвицького.

Викликана бурею оплесків на біс пані Галина Колодуб-Тимочко проспівала іще арію Оксани з опери Запорожець за Дунаєм" — Прилинь...", муз. Артемовського та „Ой, не світи місяченьку — муз. Лисенка. Акомп. проф. Савтвік.

Після цього з короткою, але добре уложеною доповіддю про життя і діяльність св. п. Гол. Отамана С. Петлюри і св. п. Полковника Є. Коновальця в англійській мові для запрошених гостей та для своєї молоді тут народженої, що свою мову дещо призабула — виступив Волод. Прибула (молод).

З палким патріотичним заключним словом виступив п. Іван Пігуляк, довголітний голова Народного Дому, закликаючи присутніх все пам'ятати про многострадальну Україну та в міру своїх спроможностей допомагати визволенню її від ненависного московсько-большевицького окупанта.

На закінчення цієї національної урочистости всі присутні з надзвичайним одушевленням проспівали національний український гимн.

Слід ще підкреслити те відрадне явище, що ця Академія, чи не була першою імпрезою на терені Сиракюз, що носила справді, соборницький характер, бо на ній було все папатріотичне гром. міста Сиракюз сини і доньки України з різних її областей, без різниці віровизнання та без різниці політично-партійних чи світоглядних переконань, але всіх одностайно намірених до невинної боротьби за Вільну, Незалежну і Соборну Українську Державу.

Відділові Українського Конгресового Комітету в Сиракюзах на чолі з д-ром Завикутом та д-ром Симчишиним за їх невтомну працю на громадській ниві, а зокрема за організацію цієї Академії належиться щире признання.

Під час Академії на заклик д-ра Симчишина зібрано понад 100 дол., які через Конґресовий Коміет будуть передані, як скромний дар Високодостойним Паням Петлюровій і Коновальцевій. **Оесга.**

З економічних софізмів

ДОЛЯР Є ДОЛЯР

До 1933 року в Америці, як і в більшості інших країн, паперовий гріш був в кожній хвилині вимінний, на бажання предявника, на точно означену скількість золота. Від цей пори маємо паперовий грошений стандард. Всі паперові гроші в обігу є остаточним законним платничим засобом. Так написано на кожному доляровому банкноті. Це означає, що гроші ці не є вимінні на золото чи на якийсь інший основний законом гріш. А однак на кожному банкноті (з виїмком однодолярівок, які є вимінні за срібло) можна знайти такий куріозний напис: „Цей банкнот є вимінний на законний гріш на бажання предявника". Це останнє речення не має ніякого значення та навіть змислу, тому, що немає інших законних грошей за виїмком тих, які є в загальному обігу, тобто паперові долярові банкноти.

Про це переконався наглядно один громадянин з Клівленду, який переслав до Департаменту Скарбу паперову десятьдолярівку та просив виміняти її йому на „законний" гріш, як це зазначено на банкноті. У відповідь на це одержав він 2 паперові п'ять-долярівки. Незадоволений цим вислідом справи, він знову вислав ці п'ять-долярівки до Департаменту Скарбу, прохаючи виміняти їх йому на „законний" гріш, згідно з написом на цих банкнотах. Тим разом одержав відворотною поштою 10 паперових одно-долярівок з чемним виясненням, що властиво всі паперові гроші є законними грішми.

ПРО КОМУНІЗМ

Є тільки два місця на світі, де соціялізм дійсно успішно практикується: бджільний вулик та муравлище.

В капіталістичній системі людина має свою корову та віддає дещо молока державі. У фашистівській системі, держава забирає корову від громадянина та дає йому дещо молока. В комуністичній системі держава забирає корову, а громадянина стріляє.

Подав **М. Д.**

ТАРЗАН, ч. 2865. Особисте обвинувачення.

"WHO ARE YOU AND WHAT BRINGS YOU TO THE FORBIDDEN LAND OF KOHR?" DEMANDED THE VEILED FIGURE.

„Хто ви, і що приводить вас до забороненої країни Кору?" питалася завуальована постать.

"I AM TARZAN OF THE APES," REPLIED TARZAN. "WE SEEK A YOUNG WHITE WOMAN ABDUCTED FROM OUR PARTY BY YOUR PEOPLE."

„Я Тарзан від мавп", відповів Тарзан. „Ми шукаємо молодої білої жінки, викраденої з нашої групи твоїми людьми".

"WHO ARE THESE OTHERS?" MERALA DEMANDED. INDICATING EACH IN TURN TARZAN PRESENTED HIS COMPANIONS.

„Хто ці інші?", питалася Мераля. Вказуючи на кожного за чергою, Тарзан представляв своїх компанійонів.

2865

"A REQUEST, O, MERALA," KEMARU GROWLED. "I, KEMURU, CLAIM THE LAW OF CHIEFS AGAINST TARZAN OF THE APES!"

„Проханя, о, Мерале", ричав Кемуру. „Я, Кемуру, претендую на право ватажка проти Тарзана від мавп"